

Advies over de moderniserings- agenda hoger onderwijs van de Europese Unie

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

**Uitgebracht door de Raad Hoger Onderwijs op 8 maart 2016 met
eenparigheid van stemmen**

Voorbereiding: werkgroep Internationale tendensen hoger onderwijs, onder
voorzitterschap van Frederik De Decker

Dossierbeheerder(s): Isabelle De Ridder

1 Situering

De Europese Unie wil instellingen hoger onderwijs en regionale en nationale overheden verantwoordelijk voor hoger onderwijs ondersteunen in het uitbouwen van effectieve onderwijssystemen. De huidige prioriteiten van de EU hierrond zijn uitgezet in de 'Agenda for the modernisation of Europe's higher education systems'. De EU stelt echter vast dat die aan vernieuwing toe is. Met een vernieuwde agenda wil de EU beter inspelen op de complexe en snel veranderende maatschappij van vandaag.

De Vlor geeft in dit advies aan de Vlaamse overheid mee welke aandachtspunten de vernieuwde moderniseringsagenda moet bevatten. De raad gaat ervan uit dat de Vlaamse overheid deze punten meeneemt in de gesprekken over de moderniseringsagenda die op EU-niveau gevoerd worden.

2 Hoe de uitdagingen van morgen aanpakken?

De Vlor vindt het belangrijk dat de moderniseringsagenda een duidelijke visie bevat op de rol die hoger onderwijs kan spelen in de aanpak van de wereldwijde uitdagingen waar onze maatschappij van vandaag mee geconfronteerd wordt. Complexe demografische, klimatologische, sociale en economische uitdagingen vragen om interdisciplinaire, internationale, gezamenlijke oplossingen. Op Europees niveau, maar ook op wereldniveau, moet nagedacht worden over hoe samenwerking versterkt kan worden. Europa moet hierin een voortrekkersrol spelen.

3 Een goede balans tussen arbeidsmarktgerichte parameters en een brede opleiding

De huidige moderniseringsagenda vertrekt van een zeer instrumentalistische visie op hoger onderwijs. Uiteraard is het zo dat hoger onderwijs studenten moet voorbereiden op de arbeidsmarkt, maar de Vlor vindt het ook belangrijk dat zij een brede opleiding krijgen, zodat ze ingezet kunnen worden in sterk verschillende contexten. Arbeidsmarktgerichte parameters zijn belangrijk maar ook persoonlijkheidsvorming en talentontwikkeling zijn noodzakelijk. De Vlor vraagt om minder de nadruk te leggen op de directe inzetbaarheid van afgestudeerden op de arbeidsmarkt.

Als het hoger onderwijs studenten breed moet opleiden, dan is het belangrijk om in te zetten op generieke competenties. In een snel evoluerende maatschappij, moeten individuen voorbereid worden op wisselende, flexibele contexten. Sommige zeer specifieke competenties zullen snel verouderd zijn.

In de bestaande moderniseringsagenda is sprake van de kennisdriehoek met als drie pijlers onderwijs, onderzoek en 'business'. Voor de Vlor moet de derde pijler niet 'business' maar

‘innovatie’ zijn en wel in de breedste zin, inclusief sociale innovatie. De wisselwerking met de maatschappij is voor instellingen en studenten immers een bron van creativiteit en vooruitgang.

4 Democratisering van hoger onderwijs blijft essentieel

Voor de Vlor blijft de verdere democratisering van het hoger onderwijs een essentieel onderdeel van de moderniseringsagenda. Binnen de Europese Unie ligt de bevoegdheid van de sociale dimensie bij de Raad van Europa en wordt dit perspectief in de toekomstvisie op hoger onderwijs daarom niet meegenomen. De Vlor is echter van mening dat de visie op democratisering deel uitmaakt van de visie op hoger onderwijs en in de moderniseringsagenda geïntegreerd moet worden. Hij vindt dat de twee onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De raad vraagt specifieke aandacht voor kansengroepen in de moderniseringsagenda.

5 Hoger onderwijs blijft een publiek goed

De Vlor vindt het belangrijk dat uitgegaan wordt van een publieke financiering voor hoger onderwijs. Hij vindt het eveneens nodig dat hoger onderwijs betaalbaar blijft voor zij die willen deelnemen en niet enkel voor zij die het zich kunnen veroorloven. Uiteraard is het zo dat als de overheid middelen ter beschikking stelt, instellingen verantwoording moeten afleggen over het gebruik van die middelen en dat ze niet uitsluitend kunnen ingezet worden voor concurrentiële doeleinden.

6 Inzetten op de kwaliteit van het onderwijs

De focus van de moderniseringsagenda moet voor de Vlor liggen op de voortdurende verbetering van de kwaliteit van het onderwijs (‘teaching and learning’). Hierbij verdienen ook aspecten als het gebruik van technologie/technieken, de plaats van (internationale) stages (breed gezien als ‘work place experience’) en de voorbereiding op het doceren in het hoger onderwijs meer aandacht.

7 Mobiliteit van studenten en docenten

De Vlor vindt het noodzakelijk dat een instantie als de Europese Unie blijft inzetten op het verbeteren van de mobiliteit van studenten en staf om competenties te verbreden en verdiepen. Op Europees niveau is vooral studentenmobiliteit gestegen. Stafmobiliteit blijft daarbij sterk achter. Hiervoor zijn nieuwe incentives nodig. Ook moet blijvend worden nagedacht over drempels die studenten ervaren en die hen ervan weerhouden om deel te nemen aan internationale uitwisselingen. Vooral voor studenten uit kansengroepen is bijkomende omkadering nodig.

8 Erkenning van ‘prior learning’ en van diploma’s

De Vlor vindt ook dat de erkenning van ‘prior learning’ en van diploma’s een prioriteit moet blijven. De huidige vluchtelingencrisis maakt dit meer dan ooit duidelijk. Automatische erkenning van diploma’s is nog steeds geen realiteit en dit blijft dan ook een belangrijke hinderpaal voor grensoverschrijdende tewerkstelling.

Isabelle De Ridder
secretaris Raad Hoger Onderwijs

Kristiaan Versluys
voorzitter Raad Hoger Onderwijs